

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 153/03-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. júla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť I., a. s., B, zastúpenej advokátom JUDr. P. A., B. 1, ktorou namietala porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 13 Cb 1347/92-76 a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 13 Cb 13471/92, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I., a. s., o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 12. marca 2003 doručeným Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 21. marca 2003, označeným ako „Sťažnosť proti porušovaniu práv vyplývajúcich z Ústavy Slovenskej republiky a medzinárodnej zmluvy podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky“ sa I., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpená advokátom JUDr. P. A., B. 1, domáha vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil, že uznesením

Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Cb 1347/92-76 bolo porušené jej právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a v konaní vedenom na krajskom súde aj právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny.

Podľa obsahu sťažnosti krajský súd uznesením z 2. januára 2003 č. k. 13 Cb 13471/92-76 zastavil podľa § 43 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) konanie o zaplatenie 113 843 Sk s prísl. Podľa názoru sťažovateľky na zastavenie konania nebol zákonný dôvod, pretože podanie sťažovateľky v čase začatia konania, ale ani v čase, keď bola sťažovateľka vyzývaná na odstránenie vady podania, nemalo vady vytykané súdom, ktoré by bránili pokračovaniu v konaní, event. mohli byť dôvodom na zastavenie konania. Sťažovateľka v návrhu na začatie konania označila ako účastníka na strane žalovanej Slovenské magnezitové závody, š. p., so sídlom Štúrova 27, Košice. Tento účastník podľa zápisu v obchodnom registri používal toto označenie až do 31. decembra 1992, keď došlo k jeho zániku bez likvidácie a jeho majetok a všetky jeho práva a záväzky prešli na nástupnícke subjekty. Podaním zo 6. júla 1993 sťažovateľka oznámila krajskému súdu zánik žalovaného subjektu a označila piatich z jeho právnych nástupcov. Po späťvzátí návrhu smerujúceho proti trom z právnych nástupcov žalovaného pokračoval krajský súd v konaní s jeho dvoma právnymi nástupcami (Slovenské magnezitové závody, štátny podnik, Jelšava a Slovenský magnezitový závod, štátny podnik, Lubeník). Krajský súd rozsudkom zo 17. apríla 2000 č. k. 13 Cb 13471/92-55 žalobe čiastočne vyhovel. Krajský súd zaviazal odporcu v 1. a 2. rade povinnosťou zaplatiť poplatok z omeškania vo výške, ktorú obidvaja odporcovia uznali. Odporca v 1. rade uviedol, že jeho sa týka nárok z faktúry č. 113038 znejúcej na sumu 261 292 Sk, pričom uznal nárok na poplatok z omeškania za 69 dní omeškania vo výške 8 563 Sk. Odporca v 2. rade uviedol, že jeho sa týka nárok z faktúry č. 53029 znejúcej na sumu 400 500 Sk za 69 dní omeškania vo výške 13 167 Sk. Z rozsudku krajského súdu vyplýva, že pokiaľ ide o poplatok z omeškania týkajúci sa faktúry č. 110382 znejúcej na sumu 398 580 Sk, tento nárok sa netýkal odporcov v 1. a 2. rade, preto vo vzťahu k odporcom v 1. a 2. rade krajský súd návrh ako neopodstatnený zamietol. V časti o zaplatenie 71 158 Sk konanie zastavil na základe

späťvzatia návrhu. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 5 Obo 231/2000 na základe odvolania sťažovateľa smerujúceho proti výroku, ktorým krajský súd žalobu vo zvyšku zamietol, rozsudok prvostupňového súdu v napadnutej časti zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že súd je povinný preveriť skutočnosť týkajúcu sa právneho nástupníctva v prípade zániku právnickej osoby po začatí konania, a to aj dopytom na registrovom súde. Pri zisťovaní právneho nástupníctva má pokračovať v konaní za súčinnosti navrhovateľa. Na základe toho sa krajský súd prostredníctvom registrového súdu, t. j. Okresného súdu Košice I, pokúšal zistiť právnych nástupcov subjektu Slovenské magnezitové závody, š. p., Štúrova 27, Košice. Okresný súd Košice I mu oznámil, že k 28. augustu 1992 (t. j. k dátumu podania návrhu) v jeho obchodnom registri tento subjekt nebol zapísaný. V obchodnom registri bol k tomuto dňu zapísaný subjekt Slovenské magnezitové závody, štátny podnik, so sídlom Košice, IČO 007871, v odd. Pš 11/V.

Preto krajský súd vyzval navrhovateľa (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľku) výzvou, ktorá mu bola doručená 18. novembra 2002, na odstránenie vady podania s tým, že v žalobe uvedený odporca je označený neúplným obchodným menom. Súčasne navrhovateľa poučil o možných následkoch neuposlušnutia výzvy. Na výzvu krajského súdu sťažovateľka nereagovala, pretože si nebola vedomá žiadnych nedostatkov v označení žalovaného v návrhu na začatie konania. Podľa jej tvrdenia žalovaný bol označený v súlade so zápisom v obchodnom registri v čase začatia konania. Sťažovateľka nedoručila ústavnému súdu kópiu výzvy, ktorá jej bola doručená z krajského súdu, pretože ju stratila. Jej existenciu však nepopiera.

Sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom namieta, že krajský súd zastavením konania v uvedenej právnej veci porušil jej právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, pretože podanie v čase začatia konania, teda aj v čase, keď bol navrhovateľ na odstránenie vady podania vyzývaný, nemalo vady vytýkané súdom. Taktiež uvádza, že konaním, ktoré trvalo viac ako desať rokov a ani tak nebolo v dotknutej časti vo

veci meritórne rozhodnuté, došlo aj k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny.

Sťažovateľka súčasne žiada, by jej ústavný súd priznal primerané zadost'učinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50 000 Sk, pretože krajský súd tým, že zastavil konanie po viac ako desiatich rokoch od jeho začatia, naštrbil dôveru sťažovateľky v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov.

II.

Ústavný súd na základe spisu krajského súdu sp. zn. 13 Cb 13471/92 zistil, že krajský súd na základe listu okresného súdu z 27. augusta 2002, ktorým mu oznámil, že v obchodnom registri ku 28. augustu 1992 (dátumu podania návrhu) subjekt Slovenské magnezitové závody, š. p., Štúrova 27, Košice nebol zapísaný, vyzval sťažovateľku, aby v súlade s ustanovením § 43 ods. 1 OSP odstránila vadu podania – návrhu na začatie konania z 28. augusta 1992 tak, že odporcu označí obchodným menom, tak ako bol zapísaný v obchodnom registri ku dňu podania návrhu. Krajský súd vo výzve uviedol, že v prípade neodstránenia vady konanie zastaví podľa § 43 ods. 2 OSP. Sťažovateľka na výzvu krajského súdu nereagovala.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...).

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35 ... až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

„Ústavou garantované právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ústavy nemožno účelovo chápať, pretože všeobecné súdy poskytujú ochranu plynúcu z citovaného článku ústavy tak, že postupujú v konaní na základe procesnoprávných a hmotnoprávných predpisov, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu“ (I. ÚS 4/94).

Podľa § 42 ods. 3 OSP pokiaľ zákon pre podanie určitého druhu nevyžaduje ďalšie náležitosti, musí byť z podania zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované. Podanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné.

Podľa § 79 ods. 1 OSP v znení platnom v čase podania žaloby konanie sa začína návrhom. Návrh má okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 3) obsahovať meno, zamestnanie a bydlisko účastníkov, prípadne ich zástupcov, pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva, a musí byť z neho zjavné, čoho sa navrhovateľ domáha. Ak je účastníkom konania právnická osoba, návrh musí obsahovať údaje potrebné na jej identifikáciu, najmä názov alebo obchodné meno a sídlo, v sporoch medzi podnikateľmi aj údaj o zápise v obchodnom registri alebo inom registri. Ak sa návrh týka dvojstranných právnych vzťahov medzi žalobcom a žalovaným (§ 90), nazýva sa žalobou.

Podľa § 103 ods. 1 OSP kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 104 ods. 1 OSP ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Podľa § 43 ods. 1 OSP predseda senátu vyzve účastníkov, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie v určenej lehote opravili alebo doplnili. Poučuje účastníkov aj o tom, ako treba opravu alebo doplnenie urobiť.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia ak sa napriek výzve predsedu senátu podanie neopraví alebo nedoplní a v konaní nemožno pre tento nedostatok pokračovať, súd konanie zastaví. O týchto následkoch musí byť účastník poučený.

Podľa § 101 ods. 1 OSP účastníci sú povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti, označia dôkazné prostriedky a že dbajú na pokyny súdu.

Podľa § 202 ods. 3 písm. 1) OSP odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhoduje podľa § 43 ods. 2 OSP.

V danom prípade krajský súd zastavil konanie, pretože sťažovateľka neodpovedala na výzvu krajského súdu a neodstránila nedostatok podania týkajúci sa neúplného obchodného mena odporcu. Odporca, tak ako bol označený v podaní, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania.

V obchodnom registri boli podľa oznámenia Okresného súdu Košice I z 27. augusta 2002 ku dňu podania žaloby 28. augusta 1992 zapísané Slovenské magnezitové závody, štátny podnik, so sídlom Košice, IČO 007871, v odd. Pš 11/V. V žalobe bol ako odporca uvedený Slovenské magnezitové závody, š. p., Štúrova 27, Košice.

Uvedenie správneho obchodného mena odporcu, bolo pre krajský súd podstatné, pretože práve obchodné meno a sídlo patria medzi základné údaje, ktoré slúžia na identifikáciu podnikateľa a na jeho odlišenie od iného podnikateľa. V danom prípade ak krajský súd chcel zistiť právnych nástupcov odporcu, tak upresnenie obchodného mena odporcu v dobe podania návrhu môže mať význam pre zistenie jeho ďalších právnych nástupcov, voči ktorým navrhovateľ uplatňoval pohľadávku pred krajským súdom. Preto nie je postup krajského súdu v okolnostiach prípadu zjavne nerozumný a svojvoľný, a preto ho ústavný súd rešpektuje.

Predmetom konania malo byť zaplatenie poplatku z omeškania týkajúceho sa faktúry č. 110382 znejúcej na sumu 398 580 Sk, pretože tento nárok sa netýkal odporcov v 1. a 2. rade, ktorí nárok navrhovateľa voči nim uznali. Nárok sa mal týkať ďalšieho, resp. ďalších právnych nástupcov odporcu, ktorých bolo treba prostredníctvom registrového súdu zistiť. Krajský súd nemohol zistiť právnych nástupcov odporcu, keď v návrhu bolo uvedené nesprávne obchodné meno odporcu a tento nepovažoval za potrebné poskytnúť súčinnosť krajskému súdu a odpovedať na jeho výzvu.

Krajský súd dospel k záveru, že nemôže pokračovať v konaní, pretože sťažovateľka ani na základe jeho výzvy neuviedla úplné obchodné meno odporcu. Tým, že krajský súd nemal k dispozícii správne obchodné meno odporcu, nemohol zistiť ani jeho právnych nástupcov, a preto konanie zastavil.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Sťažovateľka namieta zastavenie konania krajským súdom, avšak sama k nemu v nemalej miere prispela, pretože neodpovedala na výzvu krajského súdu, čím mohla predísť zastaveniu konania. Sťažovateľka bola v konaní zastúpená Mgr. M. P., vedúcim právneho odboru I., a. s., Bratislava, a zo splnomocnenia, ktoré mu bolo udelené, vyplýva, že ho poverila vykonaním všetkých úkonov súvisiacich s hájením a uplatňovaním jej práv. Tým, že právny zástupca sťažovateľky nekonal v súlade s § 43 ods. 2 OSP, ale ani v súlade s § 101 ods. 1 OSP, nemožno v nijakom prípade vyvodiť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny.

Ak by sťažovateľka bola odpovedala na výzvu krajského súdu, bola by mohla uplatniť súdnu ochranu svojich práv v rámci súdneho konania na krajskom súde. Navrhovateľka porušením svojej zákonnej povinnosti podľa § 101 ods. 1 OSP sama privodila zastavenie konania. Preto zastavením konania v okolnostiach prípadu nemohlo byť porušené jej právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, čo znamená, že jej sťažnosť je i v tejto časti zjavne neopodstatnená.

III.

Sťažovateľka tvrdí, že konaním, ktoré trvalo viac ako desať rokov a ani tak nebolo v dotknutej časti vo veci meritórne rozhodnuté, došlo k porušeniu jej práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti...

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti ústavný súd pri jej predbežnom prerokovaní zisťoval, či v konaní krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a došiel k záveru, že tomu tak nie je z nasledovných dôvodov.

Krajský súd rozsudkom č. k. 13 Cb 13471/92-55 rozhodol o povinnosti odporcu v 1. rade zaplatiť navrhovateľovi 8 563 Sk a o povinnosti odporcu v 2. rade zaplatiť navrhovateľovi 13 617 Sk z titulu úhrady poplatku z omeškania. V časti o zaplatenie 71 158 Sk vzala sťažovateľka návrh späť, a preto súd konanie podľa § 96 ods. 1 OSP

zastavil. V tejto časti proti rozsudku nebolo podané odvolanie, preto nadobudlo právoplatnosť.

Na základe rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 231/2000 mal krajský súd konať o tej časti návrhu, v ktorej bol návrh zamietnutý. Ale vzhľadom na to, že sťažovateľka neodpovedala na výzvu krajského súdu a nedoplnila podanie v určenej lehote, krajský súd uznesením č. k. 13 Cb 13471/92-76 rozhodol o zastavení konania podľa § 43 ods. 2 OSP. Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné, preto nadobudlo právoplatnosť dňom doručenia.

Medzi tie skutočnosti, ktoré ústavný súd skúma podľa svojej štandardnej judikatúry pri predbežnom prerokovaní sťažnosti, ktorou je namietané porušenie ústavou zaručeného práva na verejné prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, patrí skutočnosť, či vec bola právoplatne skončená skôr, ako sa sťažovateľka domáhala ochrany svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo (I. ÚS 34/99), pretože účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu, ktorý sa dosiahne právoplatným rozhodnutím (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98).

Keďže pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistil, že súdne konanie, v ktorom sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, bolo právoplatne skončené ešte pred podaním jej sťažnosti ústavnému súdu, bolo treba jej sťažnosť i v časti namietajúcej porušenie práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k tomuto rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júla 2003

III. ÚS 153/03

Odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka

1. Podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pripájam k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 153/03 z 2. júla 2003 - ktorým bola odmietnutá ako zjavne neopodstatnená sťažnosť I., a. s. (ďalej len „ústavná sťažnosť“ a „sťažovateľka“), namietajúca porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 13 Cb 13471/92-76 z 2. januára 2003 (ďalej len „krajský súd“ a „uznesenie z 2. januára 2003“) a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 13 Cb 13471/92 - toto odlišné stanovisko, pretože nesúhlasím ani s výrokom označeného uznesenia a ani s jeho odôvodnením.

2. Krajský súd uznesením z 2. januára 2003, ktoré bolo doručené sťažovateľke 22. januára 2003 (a vtedy nadobudlo právoplatnosť), zastavil na základe § 43 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku konanie v právnej veci sťažovateľky proti odporcovi

Slovenské magnezitové závody, š. p., Košice o zaplatenie 113 843 Sk s prísl., lebo sťažovateľka na výzvu súdu z 30. októbra 2002 neodstránila vadu návrhu z 26. augusta 1992 v označení odporcu.

Väčšina senátu ústavného súdu (ďalej aj „väčšina senátu“) takýto postup krajského súdu rešpektuje najmä preto, lebo: upresnenie obchodného mena odporcu v dobe podania návrhu môže mať význam pre zistenie jeho ďalších právnych nástupcov; krajský súd nemohol zistiť právnych nástupcov odporcu, keď v návrhu bolo uvedené nesprávne obchodné meno odporcu a tento nepovažoval za potrebné poskytnúť súčinnosť krajskému súdu a odpovedať na jeho výzvu; sťažovateľka odpoveďou na výzvu krajského súdu mohla predísť zastaveniu konania, pričom opačným postupom si sama privodila zastavenie konania.

Odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenej v časti namietajúcej porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 listiny uznesením krajského súdu z 2. januára 2003 považujem za neprijateľné z týchto dôvodov:

A) Odporca označený sťažovateľkou v návrhu z 26. augusta 1992 zanikol k 31. decembru 1992. Sťažovateľka podaním zo 6. júla 1993 označila súdu jeho piatich právnych nástupcov, pričom krajský súd rozsudkom č. k. 13 Cb 13471/92-55 zo 17. apríla 2000 (ďalej len „rozsudok zo 17. apríla 2000“) rozhodol, a to sčasti aj právoplatne, voči dvom: odporca I. Slovenské magnezitové závody, akciová spoločnosť, Jelšava a odporca II. Slovmag, akciová spoločnosť, Lubeník.

Na základe odvolania sťažovateľky Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 5 Obo 231/2000-61 z 30. januára 2001 (ďalej len „uznesenie z 30. januára 2001“) zrušil rozsudok krajského súdu v napadnutej časti a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení okrem iného uviedol: „... *Postup súdu v prípade keď účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, upravuje ust. § 107 O. s. p. V prípade zániku právnickej osoby po začatí konania, súd pokračuje v konaní s jej právnym nástupcom. Jedná sa o zmenu*

právneho účastníctva, kedy tento právny nástupca vstupuje do konania, a to bez rozhodnutia súdu o tejto skutočnosti. Súd je povinný preveriť túto skutočnosť i dopytom na registrový súd, pričom pri zisťovaní právneho nástupníctva pokračuje v konaní za súčinnosti navrhovateľa. Neznamená to však, že súd pokračuje v konaní výlučne iba s tými osobami, ktoré za právnych nástupcov pôvodného účastníka označí navrhovateľ podľa ním zistených skutočností.

...v spise absentujú akékoľvek dôkazy ohľadne právneho nástupníctva k spornému záväzku, pričom vydané rozhodnutie o tomto práve navrhovateľa je pre absenciu akýchkoľvek dôvodov nepreskúmateľné a preto predčasné.

...Úlohou Krajského súdu v Košiciach bude, aby v ďalšom konaní úplne a presne zistil skutočnosti dôležité pre rozhodnutie sporu v súlade s ust. § 120 a § 132 O. s. p. a na základe zistených skutočností rozhodol o veci i o trovách celého konania podľa § 224 ods. 3 O. s. p.

Pre Krajský súd v Košiciach, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie je právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa § 226 O. s. p. záväzný.“

B) Napriek tomu, že ako ohľadne rozsudku krajského súdu zo 17. apríla 2000, tak aj uznesenia najvyššieho súdu z 30. januára 2001 súdy konali a rozhodli v právnej veci sťažovateľky a vyššie menovaných právnych nástupcov pôvodného odporcu, vo výzve z 30. októbra 2002 krajský súd vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatku v právnej veci sťažovateľky ako žalobcu proti žalovanému Slovenské magnezitové závody, š. p., Košice.

Keď sťažovateľka neodpovedala, krajský súd rozhodol už uvedeným uznesením z 2. januára 2003 (v právnej veci sťažovateľky ako navrhovateľa proti odporcovi Slovenské magnezitové závody, š. p., Košice). V odôvodnení uznesenia krajský súd v rozhodnej časti doslova uviedol: „V tomto prípade navrhovateľ odporcu označil neúplným menom. Odporca tak ako je označený, nemá spôsobilosť byť účastníkom konania. Nakoľko súd nemôže pokračovať v konaní s odporcom označeným v návrhu, navrhovateľ výzvu súdu

v stanovenej lehote nesplnil preto súd v súlade s citovanými ustanoveniami konanie zastavil.“

Uznesenie krajského súdu z 2. januára 2003 sa javí byť prejavom svojvôle a nerešpektovania záväzného právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v uznesení z 30. januára 2001. Krajský súd mal postupovať v intenciách, ktoré stanovil najvyšší súd, a nezastavovať konanie pre nemožnosť pokračovať v ňom s pôvodným odporcom (či je už označený presne alebo nie celkom presne), o ktorom je už desať rokov známe, že právne neexistuje, a preto sa s ním ani konať nedá.

C) Odmietnutie ústavnej sťažnosti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu z 2. januára 2003 ako zjavne neopodstatnenej už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde znamená vlastne punc ústavnosti pre rozhodnutie, pri ktorom to nie je namieste.

Vyššie uvedená argumentácia väčšiny senátu pre takéto rozhodnutie navyiac nemá podklad ani v postupe krajského súdu (najmä jeho výzva z 30. októbra 2002) a ani v jeho uznesení z 2. januára 2003. Z postupu a rozhodnutia krajského súdu nevyplýva, že by ich účelom bolo zisťovanie právnych nástupcov pôvodného odporcu.

D) Tretí senát ústavného súdu už v obdobnej veci sťažovateľky nálezom sp. zn. III. ÚS 180/02 z 2. apríla 2003 vyslovil porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na prerokovanie veci súdom zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) zo strany krajského súdu. Odmietnutie ústavnej sťažnosti v tomto prípade, ktorého konkrétne okolnosti nie sú kvalitatívne odlišné od predošlého prípadu, je zrejme aj v rozpore s princípom právnej istoty.

3. V časti týkajúcej sa porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny v konaní krajského súdu vedenom pod sp. zn. 13 Cb 13471/92 väčšina senátu ústavnú sťažnosť odmietla ako zjavne

neopodstatnenú s poukazom na prevládajúce právne názory v judikatúre ústavného súdu. Podľa nich ústavnú sťažnosť možno podať len do právoplatného skončenia veci, ktoré je aj účelom označeného práva. V tomto prípade však konanie právoplatne skončilo 22. januára 2003, ale ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená až 21. marca 2003.

Zásadné výhrady k označeným právnym názorom som už vyjadril vo svojich odlišných stanoviskách k uzneseniam ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 168/02 z 13. novembra 2002, III. ÚS 64/03 z 26. februára 2003, III. ÚS 109/03 z 30. apríla 2003, III. ÚS 117/03 zo 4. júna 2003, III. ÚS 143/03 z 18. júna 2003 a III. ÚS 150/03 z 25. júna 2003, pričom v podrobnostiach na ne odkazujem aj v týchto súvislostiach.

Okrem iného som poukázal, že prevládajúce právne názory, podľa ktorých ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a teda aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny), resp. obsahovo obdobnému právu na konanie v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo (teda pred právoplatným skončením veci), pochádzajú ešte z obdobia predchádzajúceho poslednej novele ústavy (ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. z 23. februára 2001).

V porovnaní s predošlým stavom, nové znenie čl. 127 ústavy predstavuje nový typ ústavnej sťažnosti ako prostriedok ústavnej nápravy, ktorým možno dosiahnuť viaceré konkrétne spôsoby nápravy.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva základné právo fyzickej alebo právnickej osoby, aby o jej základných právach a slobodách, ktorých porušenie namieta v ústavnej sťažnosti, konal a rozhodol ústavný súd (ďalej len „základné právo na ústavnú súdnu ochranu“) za podmienok ustanovených v ústave (čl. 127, čl. 140) a v zákone o ústavnom súde (§ 49 až 56).

Základné právo na ústavnú súdnu ochranu, ktorého účelom je zabezpečiť ochranu jednotlivých základných práv a slobôd, má teda tiež svoje medze, ktoré musia zodpovedať požiadavke uvedenej v čl. 13 ods. 2 ústavy (medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom).

Relevantné medze prístupu na ústavný súd sú ustanovené aj v § 53 zákona o ústavnom súde, pričom ide v zásade o dve podmienky: 1) predošlé vyčerpanie účinných prostriedkov nápravy (ak ústavný súd túto podmienku neodpustí) a 2) uplatnenie ústavnej ochrany ex post v obmedzenej lehote dvoch mesiacov od namietaného porušenia ústavnosti, resp. vedomosti sťažovateľa o tomto porušení.

Vyžadovať podanie ústavnej sťažnosti týkajúcej sa zbytočných prietahov v konaní, resp. neprimeranej lehoty konania, pred právoplatným skončením veci a zároveň spájať s nesplnením takejto podmienky paušálne odopretie prístupu na ústavný súd predstavuje nezanedbateľnú medzu základného práva na ústavnú súdnu ochranu.

Aby mohla byť táto medza uvedeného významného základného práva akceptovateľná, musela by byť náležite transparentná, to znamená vyplývať z § 53 zákona o ústavnom súde v zásade výslovne, v krajnom prípade implikovane.

Keďže z § 53 zákona o ústavnom súde výslovne nevyplýva a doposiaľ som sa nestretol ani s presvedčivým vyvodením jej existencie implikovane, som toho názoru, že ide nad rámec označeného ustanovenia a nie je preto ani v súlade s čl. 13 ods. 2 ústavy.

Pretože podľa môjho názoru možno ústavnú sťažnosť týkajúcu sa základného práva na konanie bez zbytočných prietahov podať (za splnenia aj ďalších zákonných podmienok) v lehote dvoch mesiacov od právoplatného skončenia veci v zmysle § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, čo sa v prípade sťažovateľky v tejto veci aj stalo (22. január 2003 - 21. marec 2003), nejde o zjavnú neopodstatnenosť alebo oneskorenosť jej ústavnej sťažnosti.

4. Vychádzajúc z doposiaľ uvedeného ústavná sťažnosť mala byť podľa mňa v celom rozsahu pri jej predbežnom prerokovaní prijatá na ďalšie konanie.

V Košiciach 2. júla 2003